

POSTĘPOWANIE ZE ZWŁOKAMI ZWIERZĄT DOMOWYCH (TOWARZYSZĄCYCH)

Wcześniej czy później właściciel psa, kota, fretki czy innego zwierzęcia domowego musi zmierzyć się z problemem zwłok padłego bądź uśpionego zwierzęcia, bowiem to na nim spoczywa obowiązek i odpowiedzialność zgodnego z prawem ich usunięcia.

Postępowanie ze zwłokami zwierząt uregulowane zostało prawodawstwem Unii Europejskiej to jest *rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 1069/2009 z dnia 21 października 2009 r. określającym przepisy sanitarne dotyczące produktów ubocznych pochodzenia zwierzęcego i produktów pochodnych, nieprzeznaczonych do spożycia przez ludzi...*, oraz *rozporządzeniem Komisji (UE) nr 142/2011 z dnia 25 lutego 2011 r. w sprawie wykonania rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 1069/2009...*

Zgodnie z ww. przepisami uboczne produkty pochodzenia zwierzęcego (a zwłoki zwierząt stanowią taki produkt) zaliczone zostały w zależności od zagrożenia, jakie stanowią do kategorii 1, 2 lub 3 (materiały szczególnego, wysokiego i niskiego ryzyka). I tak zwłoki zwierząt domowych zaliczone zostały do ubocznych produktów pochodzenia zwierzęcego kategorii 1 (a więc tych najgroźniejszych) i w związku z tym podlegających usunięciu w sposób ściśle określony.

Pierwszym, najpowszechniejszym i najbardziej wskazanym sposobem postępowania ze zwłokami zwierząt domowych jest przekazanie ich do zakładu utylizacyjnego kategorii 1 gdzie zostaną przetworzone w drodze sterylizacji ciśnieniowej, a następnie poddane procesowi spalania lub współspalania.

Prawodawca przewidział również możliwość grzebania całych zwłok lub spopielenych prochów zwierząt domowych na zatwierdzonych grzebowiskach dla zwierząt domowych. Grzebowiska dla zwierząt domowych, których obecnie w Polsce funkcjonuje 14 (link poniżej) wymagają zatwierdzenia decyzją administracyjną przez właściwego miejscowo powiatowego lekarza weterynarii po uprzedniej zgodzie Wojewódzkiej Inspekcji Ochrony Środowiska. Cmentarz musi spełniać warunki gwarantujące, że zakopanie padłych zwierząt na danym terenie nie zagraża zdrowiu zwierząt i ludzi, musi być zabezpieczony przed dostępem osób trzecich, jak również zwierząt dzikich i domowych oraz przed zanieczyszczeniem wód gruntowych. Właściciel może umieścić zwłoki na cmentarzu dla zwierząt, zarówno indywidualnie, jak i zbiorowo lub po uprzedniej kremacji.

Istnieje również możliwość skorzystania z usługi podmiotu transportowego zajmującego się działalnością polegającą na odbieraniu martwych zwierząt od ich właścicieli i wywózką do zakładów czasowo składujących (*wykaz w Sekcji I: Zakłady pośrednie – link do Rejestru podmiotów utylizacyjnych*) bądź bezpośrednio do zakładów utylizacyjnych (*wykaz w Sekcji IV: Zakłady przetwórcze – link do Rejestru podmiotów utylizacyjnych*). Z usług podmiotów transportujących korzystają również lecznice weterynaryjne.

Również większość podmiotów funkcjonujących jako zakłady gospodarki komunalnej czy przedsiębiorstwa oczyszczania miasta posiada uprawnienia do odbioru i czasowego składowania zwłok zwierząt domowych, które następnie przekazują je do zakładów utylizacyjnych.

Właściciel padłego bądź uśpionego zwierzęcia domowego ma zatem możliwość wyboru decyzji w zakresie postępowania ze zwłokami. Może zwrócić się o pomoc do lekarza weterynarii, który wskaże mu podmioty usługowe, odbierające zwierzę bezpośrednio z domu lub pozostawić je w lecznicy weterynaryjnej, w przypadku posiadania przez nią warunków przechowania zwłok do czasu odbioru przez uprawniony podmiot. Również niektóre schroniska dla zwierząt prowadzą usługową zbiórkę zwierząt spoza schroniska, które następnie przekazują do utylizacji (*wykaz uprawnionych zakładów leczniczych i schronisk dla zwierząt znajduje się w ww. Sekcji I: zakłady pośrednie*).

Reasumując właściciel padłego/uśpionego zwierzęcia ma następujące drogi postępowania:

- **przekazać zwierzę do firmy transportującej uboczne produkty zwierzęce,**
- **przekazać zwierzę do zakładu pośredniego, (np. zakładu gospodarki komunalnej, schroniska),**
- **pozostawić zwierzę w lecznicy, która dysponuje możliwością czasowego przechowania zwłok, które następnie odbiera uprawniony podmiot,**
- **umieścić zwierzę na grzebowisku (cmentarzu) dla zwierząt.**

Nadzorem nad podmiotami prowadzącymi działalność polegającą na usuwaniu ubocznych produktów zwierzęcych (w tym zwłok zwierząt domowych) zajmują się powiatowi lekarze weterynarii, u których można uzyskać wszelkie niezbędne informacje w omawianym zakresie.

Przydatne linki:

1. Rejestr podmiotów utylizacyjnych (w tym zakładów pośrednich Sekcja I i transportujących uboczne produkty zwierzęce Sekcja XIII) - źródło: strona internetowa Głównego Lekarza Weterynarii:
<https://pasze.wetgiw.gov.pl/uppz1/demo/index.php?l=pl>,
2. Wykaz zatwierdzonych cmentarzy dla zwierząt domowych - źródło: strona internetowa Głównego Lekarza Weterynarii:
<https://www.wetgiw.gov.pl/handel-eksport-import/utylizacja---podmioty-nadzorowane-przez-inspekcje-weterynaryjna>,